

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

TRZCIANNE

1. Polityka przestrzenna gminy

Polityka rozwoju przestrzennego gminy Trzcianne powinna być podporządkowana głównym, perspektywicznym funkcjom gminy.

Położenie gminy w obszarze zainteresowania ogólnokrajowego, jakim jest Biebrzański Park Narodowy oraz inne walory przyrodnicze wyznaczają gminie kierunki przyszłego rozwoju.

1.1. Kierunki rozwoju funkcji gminy oraz wiejskich jednostek osadniczych

1) Funkcje zespołu wsi Trzcianne - Zubole - Zucielec,

W perspektywie należy oczekiwać wyraźnego ukierunkowania rozwoju wsi gminnej do pełnienia funkcji ośrodka lokalnego o poszerzonym programie usług tj:

- a) funkcji usług gminnych z zakresu oświaty, zdrowia, kultury, handlu, finansów, administracji samorządowej i gospodarczej,
- b) funkcji obsługi rolnictwa,
- c) funkcji turystycznej,
- d) funkcji mieszkaniowej.

2) Funkcje gminy

- a) funkcje rolnicze ukierunkowane na produkcję zbóż, ziemniaków i hodowlę trzody chlewnej,
- b) funkcje ekologiczne związane z istniejącym Biebrzańskim Parkiem Narodowym,
- c) funkcje turystyczne i wypoczynkowe,

3) Funkcje jednostek osadniczych

- a) Jednostki osadnicze z podstawowym programem usług:

Nowa Wieś, Szorce, Stare Bajki, Zubole, Zucielec, Brzeziny, Gielczyn, Chojnowo, Laskowiec, Niewiarowo, Wyszowate.

Mogą się tu rozwijać usługi oświatowe, handel, rzemiosło, kultura, urządzenia obsługi rolnictwa i inne,

- b) Jednostki osadnicze z pojedynczymi usługami (sklep, świetlica, zlewnia mleka itp.) - Boguszki, Krynica, Pisanki, Wilamówka, Zajki,
- c) Pozostałe jednostki osadnicze o funkcjach produkcji rolnej i mieszkaniowej lub turystycznej: Budy, Boguszowo Kolonia, Gugny, Milewo, Pisanki, Szafarki, Dobarz Kolonia, Kleszcze, Mroczyki, Słójka.

1.2. Problemy i bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Trzcianne można wyodrębnić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązanie wymagać będzie dużych sił i środków finansowych.

Świadomość istnienia przeszkód w rozwoju pozwoli w przyszłości przewidywać w budżecie gminy odpowiednie środki na pokonanie barier o ile będą one do pokonania środkami finansowymi.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- a) brak większego przemysłu i miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie dla ludności rolniczej,
- b) zarysowujący się proces starzenia się ludności wiejskiej,
- c) braki w systemie kanalizacji sanitarnej poza wsią gminną, gazownictwie, elektroenergetyce, utylizacji odpadów stałych,
- d) duże braki w zakresie jakości dróg - złe nawierzchnie,
- e) trudności w zagospodarowaniu istniejącego majątku gminnego, urządzeń obsługi rolnictwa, przemysłu,
- f) potencjalne zagrożenie wynikające z utraty mocy prawnej planów zagospodarowania przestrzennego z końcem 2001r. (z mocy art. 67, ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym - Dz.U. z 1999r, Nr 15, poz. 139, Nr 41, poz. 402, Nr III, poz. 1279),
- g) bariery rozwoju wynikające z podłoża socjologicznego, polegające na fakcie, że wraz z rozwojem demokracji potęgują się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urządzeń o przeznaczeniu ogólnospołecznym lub uciążliwych dla mieszkańców,
- h) ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z wysokiego reżimu zagospodarowania na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny,
- i) ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z konieczności ochrony głównego zbiornika wód Biebrzy i Narwi przed zanieczyszczeniem,
- j) występowanie gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji,
- k) niski udział użytków rolnych i gruntów ornych,
- l) słaba wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- m) niski standard mieszkań w zakresie parametrów ilościowych (powierzchnia użytkowa) i jakościowych (standard wykończenia, ogrzewanie piecowe, brak łazienek).

1.3. Szanse rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się pewne szanse rozwojowe, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i przestrzennej. Te elementy „studium” powinny być przedmiotem promocji gminy jako propozycje potencjalnym inwestorom.

Szansami rozwoju gminy są:

- a) warunki do produkcji rolniczej w oparciu o rolniczą przestrzeń produkcyjną,

- b) wysokie walory środowiska przyrodniczego w postaci Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny,
- c) dość dobrze rozwinięta sieć usług w Trzciannem,
- d) dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna w Trzciannem (oczyszczalnia ścieków, kanalizacja i inne),
- e) perspektywa dalszego rozwoju infrastruktury technicznej (- gaz),
- f) możliwości rozwoju funkcji turystycznej w oparciu o walory Biebrzańskiego Parku Narodowego, rzeki Biebrzy i Narwi oraz walory kulturowe gminy.

Czynnikami rozwoju gminy, które powinny być wykorzystane są:

- a) walory użytkowe wytworzone przez naturę (gleba, klimat, krajobraz, ukształtowanie powierzchni, surowce mineralne),
- b) walory użytkowe będące wytworem działań człowieka (obiekty produkcyjne, infrastruktury technicznej i społecznej, urządzenia komunikacji, zasoby mieszkaniowe itp.),
- c) zasoby pracy (rozmiar, kwalifikacje, tradycje dobrej i solidnej pracy),
- d) instytucje zajmujące się promocją i rozwojem gminy zlokalizowane poza terenem gminy (banki, agencje rozwoju i inne elementy składające się na tzw. otoczenie biznesu),
- e) kultura i tradycje gospodarcze gminy,
- f) atrakcyjność miejsc przebywania (tradycje mieszkańców, gościnność, porządek w obejściach i na ulicach, zagospodarowanie terenów, urządzenia umożliwiające realizację różnych potrzeb w zakresie wypoczynku, rozrywki, a także stan środowiska naturalnego).

1.4. Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.4.1. Główne cele rozwoju

- a) Generalnie celem rozwoju gminy pierwszego rzędu jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym poziom życia,
W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych z miastem Mońki, gminami innymi w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej.
- b) Należy wykorzystać dola rozwoju gminy istniejące położenie gminy i jej walory przyrodnicze, istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątek trwały oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców.
- c) Społecznym efektem rozwoju gminy będzie poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.

1.4.2. Cele ekologiczne rozwoju

- a) Ochrona i zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego zapewniającego ciągłość przestrzenną systemu przyrodniczego województwa.
- b) Wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.
- c) Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- d) Objęcie ochroną prawną wybranych elementów systemu przyrodniczego i środowiska kulturowego.
- e) Zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektroenergetycznego promieniowania niejonizującego.

1.4.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym

- a) Należy tworzyć warunki do wzrostu ilości pracy na terenie gminy.
- b) W polityce rozwoju mieszkalnictwa należy dążyć do stworzenia warunków do podniesienia standardu zamieszkiwania tj. wzrostu jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia oraz remontu mieszkań opuszczonych. Podstawowymi obszarami do rozwoju mieszkalnictwa są miejscowości: Trzcianne, Zubole, Zucielec,
- c) Należy sprzyjać podnoszeniu poziomu wykształcenia ludności, rozwojowi kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

1.4.4. Cele rozwoju gospodarczego

- a) Stworzenie warunków do rozwoju nieuciążliwego przemysłu (małe i średnie zakłady) i rzemiosła produkcyjnego, a także usług na terenach głównie w Trzciannie - poprzez wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej terenów do tego celów przydatnych.
- b) Efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych.
- c) Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
- d) Rozwój urządzeń obsługi rolnictwa, ludności i ruchu turystycznego.
- e) Właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

1.4.5. Cele rozwoju komunikacji

- a) Należy dążyć do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludności i towarów na terenie

gminy, jak też przemieszczeń zewnętrznych, w tym tranzytu ludzi i towarów przez teren gminy.

- b) Zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości swobody ruchu tranzytowego na drogach krajowych.
- c) Minimalizacja kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji.
- d) Utrzymanie w należyтым stanie dróg gminnych.
- e) Podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacji, zwłaszcza przy drogach krajowych.
- f) Tworzenie warunków do zapewnienia dostępności do przystanków autobusowych (przystanek co ok. 2 km).

1.4.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

Celem zasadniczym jest zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej zapewniając zaspokojenie wszystkich potrzeb w sposób ciągły i efektywnie ekonomiczny, w tym:

- a) w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami stałymi:
  - ochrona zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę,
  - uporządkowanie gospodarki wodnej, w której zakłada się zwodociągowanie 100% wsi oraz pełne zaopatrzenie w wodę podmiotów gospodarczych i społecznych - przy zachowaniu odpowiednich standardów (ilość i jakość wody),
  - uporządkowanie gospodarki ściekowej z priorytetem miejscowości leżących w strefie ochronnej Biebrzańskiego Parku Narodowego,
  - rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi z priorytetem miejscowości leżących w strefie ochronnej Biebrzańskiego Parku Narodowego,
  - zmniejszenie uciążliwości urządzeń gospodarki wodno-ściekowej i eliminacja kolizji z siecią osadniczą i elementami przyrody,
- b) w zakresie energetyki i telekomunikacji.
  - dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy w celu stworzenia warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu - poprzez modernizację i rozbudowę sieci SN 15 kV oraz NN,
  - zapewnienie zaopatrzenia w gaz sieciowy poprzez budowę sieci gazowej,
  - dalszy rozwój nowoczesnych systemów ogrzewania w celu poprawy efektywności ich funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska - poprzez stosowanie ekologicznych paliw,
  - rozbudowę pojemności i sieci telefonicznych,
  - utrzymanie istniejących urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji oraz pasa ochronnego pod te urządzenia,
  - zmniejszenie uciążliwości i kolizji między sieciami energetycznymi a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

1.5. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe

Obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 10 ust. 2 pkt 8 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2020 poz. 293 z późn.zm.).

Zatem miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego muszą być opracowywane na podstawie przepisów odrębnych, w tym na obszarach wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także na obszarach przestrzeni publicznej oraz:

- w przypadku, gdy realizacja inwestycji wymaga uzyskania zgody odpowiedniego organu na przeznaczenie terenów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne, co wynika z art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1161, z 2020 r. poz. 471)
- ~~— dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy, co wynika z art. 34, ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 114, poz. 492, zm. 1992r. Nr 54, poz. 254, z 1994r. Nr 89, poz. 415).~~
- Dla obszarów, na których przewiduje się realizację programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celów publicznych (zadania centralne i wojewódzkie);
- Dla obszarów, dla których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych na podstawie uchwały Rady Gminy (z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego).
Celem publicznym jest każda działalność Państwa lub gminy wynikająca z ustawy, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i finansowania w całości lub częściowo z budżetu Państwa lub samorządu terytorialnego.
Za zadania dla realizacji celów publicznych może być także uznane na wniosek właściwego ministra lub wojewody, zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, realizowane w całości ze środków własnych inwestora.
- Dla terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikający z konieczności zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty mieszkaniowej.

Niezależnie od wyżej wymienionych obszarów, Rada Gminy może podjąć uchwałę o opracowanie planu miejscowego dla każdego terenu na obszarze gminy z tym, że plan miejscowy **nie może naruszać ustaleń** niniejszego „studium”. ~~W przypadku niezgodności projektu planu miejscowego ze „studium” należy dokonać zmiany ustaleń „studium”.~~

1.6. Obszary przekształceń przestrzennych

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcianne wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzenno-gospodarczych i znanych

obecnie zamierzeń inwestycyjnych instytucji gospodarczych, stwarzają przesłanki do wyróżnienia obszarów na terenie gminy, które ulegną zasadniczym przekształceniom przestrzennym.

Także nawet niewielkie zmiany wynikające z zamierzonych działań gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w okresie perspektywicznym spowodują pewne punktowe lub liniowe przekształcenia przestrzenne w miejscowościach, gdzie wystąpi jakikolwiek ruch budowlany, czy powstanie nowa działalność gospodarcza.

Przekształcenia te wynikają z zakładanego w studium rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

Szczególnym przekształceniom ulegną następujące obszary:

- a) tereny przewidziane pod zabudowę przemysłowo-usługową wymienione w pkt. 2.4.1,
- b) obszary projektowanych inwestycji drogowych,
- c) obszary projektowanych inwestycji infrastruktury technicznej:
  - gazociąg,
  - linie energetyczne,
- d) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców, które po ich wyeksploatowaniu powinny być zrekultywowane w kierunku rolnym lub leśnym,
- e) tereny położone przy ciągach dróg państwowych, przy których dopuszcza się rozwój urządzeń obsługi turystyki i komunikacji,
- f) obszary rolne, które w wyniku przekształcenia rolnictwa mogą ulec przeobrażeniom, co do wielkości gospodarstw, struktury upraw, jak też zabudowy kubaturowej gospodarstw,
- g) obszary leśne, które w wyniku ulepszania drzewostanu i dolesień spowodować mogą przeobrażenia przestrzenne i krajobrazowe,
- h) tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową i usługową w planie zagospodarowania przestrzennego oraz plombach między zabudową istniejącą.

1.7. Tereny zabudowane w tym tereny do rehabilitacji

Tereny zabudowane w gminie ukształtowane są w większości w formie skupionej zabudowy wiejskiej, w której przeważa system ulicówek, rzadziej wielodrożnie. Pozostała zabudowa rozlokowana jest w małych skupiskach-przysiółkach oraz w formie oddzielnych siedlisk-kolonii luźno rozrzuconych w terenie. Dominującą formą własności jest własność prywatna zasobów budynkowych, które niejednokrotnie wymagają remontu i modernizacji.

Na obszarze gminy występują liczne, stosunkowo dobrze zachowane relikty starego drewnianego budownictwa zagrodowego oraz także znaczna ilość budynków o różnym przeznaczeniu, kwalifikujących się do ochrony konserwatorskiej.

Polityka przestrzenna

1. Do obowiązków właścicieli obiektów budowlanych należy utrzymanie tych obiektów we właściwym stanie technicznym, do obowiązków gminy należy zapewnienie właściwego nadzoru nad przestrzeganiem tych obowiązków i

udzielanie pomocy w ich realizacji, zwłaszcza w dziedzinie fachowego doradztwa i organizacji. Władze gminy zobowiązane są do podejmowania działań prowadzących do podnoszenia estetyki zabudowy, ładu przestrzennego w dziedzinie zagospodarowania terenów wsi, siedlisk i innych obiektów oraz do tworzenia odpowiedniej infrastruktury komunalnej, podnoszącej poziom cywilizacyjny na terenie gminy.

2. Podejmowanie działalności inspirującej rolników do rozwijania agroturystyki i usług, do tworzenia odpowiednio przygotowanej dla tych funkcji bazy lokalowej.
3. Prowadzenie w sposób systematyczny, pod nadzorem wyspecjalizowanych służb (konserwatorskich, nadzoru budowlanego) prac konserwacyjnych niezbędnych dla utrzymania we właściwym stanie technicznym obiektów zabytkowych i obiektów o wartościach kulturowych, które stanowią cenne wzorce inspirujące tworzenie nowej architektury regionalnej oraz są ważnym elementem atrakcyjności terenów gminy.
4. Sprzyjanie adaptacji niewykorzystanych obiektów na cele użytkowe, zwłaszcza mieszkalnictwa rekreacyjnego, usług turystycznych itp., pod warunkiem przestrzegania przepisów o ochronie środowiska, o ochronie dóbr kultury i ochronie gruntów rolnych i leśnych a także pod warunkiem zachowania tradycyjnej formy adaptowanego obiektu.
5. Uzupełnianie wolnych przestrzeni w zabudowie wsi obiektami służącymi funkcji turystycznej, rekreacyjnej, usługowej oraz mieszkaniowej. Mogą to być obiekty o formie tradycyjnych zagród, a także rezydencje na wzór dworów i dworków oraz domy letniskowe jednorodzinne czerpiące wzory z zabudowy zagrodowej.
6. Przyjmuje się, że istniejące zagrody oraz nowe budownictwo zagrodowe może być uzupełniane zabudową o funkcji turystycznej i rekreacyjnej, usługowej (w tym także drobne nieuciążliwe rzemiosło) i mieszkaniowej pod warunkiem zapewnienia ładu przestrzennego i harmonii z otoczeniem a także przestrzegania obowiązujących przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ochronie środowiska.
7. Powstawanie nowych siedlisk i nowej zabudowy na terenach wiejskich należy wiązać z warunkiem intensywnego ich zalesienia (zadrzewiania) na co najmniej 1/2 terenu niezabudowanej części działki – z wyjątkiem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej.
8. Nowe osadnictwo na obszarze Otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego może być lokalizowane w bezpośrednim powiązaniu z istniejącymi miejscowościami w odległości co najmniej 100 m od brzegów rzeki Biebrzy z możliwością wykorzystania dla potrzeb turystyczno-wypoczynkowych.
9. Terenów kompleksowej rehabilitacji nie przewiduje się.

1.8. Zasady zabudowy i zagospodarowania

1. Przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji dotyczących ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla części gminy Trzciannie położonej w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny, należy uwzględnić przepisy ustawy o ochronie przyrody, rozporządzenia w sprawie utworzenia Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz ustalenia wiążące planu ochrony tego parku.
2. Przyjmuje się, że terenami zwartej zabudowy wsi są tereny w granicach istniejącej i projektowanej zabudowy, ustalonych w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Trzciannie, sporządzonym przed 1 stycznia 1995r. z wyjątkiem zabudowy rozproszonej, składającej się z mniej niż 4 siedlisk i zagród.
3. Jeżeli granica otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego przechodzi wewnątrz terenów zabudowy wsi, to przyjmuje się, że cały obszar tej zabudowy wsi znajduje się w granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego.
4. Budownictwo mieszkaniowe nie będące częścią składową zagrody rolniczej oraz budownictwo usługowe, letniskowe i pensjonatowe można realizować jedynie na terenach zwartej zabudowy wsi lub do niej **bezpośrednio** przylegających, pod warunkiem zachowania przepisów i procedur obowiązujących przy zmianie przeznaczenia terenu, a także w zgodności z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ochrony przyrody i środowiska.
Poza terenami zwartej zabudowy wsi można realizować budownictwo związane z użytkowaniem i eksploatacją dróg **oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**.
5. Budownictwo mieszkaniowe na terenie wsi Trzciannie przeznaczone na realizację wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej można realizować także poza terenami zwartej zabudowy, przy zachowaniu warunków określonych w pkt. 4, oraz wyposażeniu w podstawowe zbiorowe urządzenia infrastruktury komunalnej, jak energia elektryczna, wodociąg i kanalizacja z zapewnieniem odpowiedniego oczyszczenia ścieków.
6. Budownictwo przemysłowe można realizować na terenach wyznaczonych na ten cel w planie miejscowym pod warunkiem zapewnienia odpowiednich wymagań w szczególności w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczenia ścieków a także ochrony powietrza atmosferycznego, przy przyjęciu zasady, że strefa uciążliwości zakładu mieści się w granicach własnej działki, - ustalenie to nie dotyczy obszaru otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego.
7. Dopuszcza się na obszarze otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego lokalizację drobnego nieuciążliwego przemysłu usługowego i rzemiosła, zwłaszcza związanego z naturalnymi warunkami i zasobami Parku, z wyjątkiem obiektów i urządzeń zagrażających istniejącej równowadze środowiska przyrodniczego.
8. Przy kształtowaniu nowej zabudowy a także w przypadku przekształceń i remontów zabudowy istniejącej należy przestrzegać następujących zasad:
  - a) utrzymanie kształtu architektonicznego zabudowy odpowiednio do skali i charakteru miejscowości,

- b) charakter i gabaryty zabudowy oraz rodzaj pokryć dachowych powinny nawiązywać do tradycji regionalnych.
- 9. Zaleca się stosowanie następujących zasad zabudowy:
  - a) ograniczenie gabarytu zabudowy do max. 1,5 kondygnacji dla budynków mieszkalnych (parter plus użytkowe poddasze), a w miejscowości Trzcianne max. 2,5 kondygnacji (dwie kondygnacje nadziemne + użytkowe poddasze), do 4 m od poziomu terenu do okapu budynku dla budynków gospodarczych i do 5 m od poziomu terenu do okapu dla budynków produkcyjno-usługowych i użyteczności publicznej,
  - b) dachy symetryczne dwuspadowe o nachyleniu połaci 40-45°, z poszerzonym okapem. Pokryciem ceramiczne lub inne o formach tradycyjnych uwspółcześnione pod względem materiałowym i w zgodności z wymaganiami przeciwpożarowymi (w miejscowościach Budy i Gugny pożądane pokrycia z trzciny),
  - c) do prac wykończeniowych i elewacyjnych zaleca się stosowanie materiałów pochodzenia miejscowego jak kamień, drewno a także innych materiałów pokrytych tynkiem,
  - d) zakaz stosowania obiektów z dachami pulpitowymi, uskokowymi, kopertowymi, asymetrycznymi oraz stosowania w budynkach schodkowych zwieńczeń ścian szczytowych.
- 10. Władze gminy sporządzają odpowiednie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w celu wyznaczenia nowych terenów, zgodnie z przyjętą przez siebie polityką i określonymi w niniejszym studium zasadami.
- 11. Na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny zalecenia zawarte w pkt. 9 niniejszych zasad realizuje się jako obowiązkowe.
- 12. W wyjątkowych sytuacjach można zezwolić dla budynków użyteczności publicznej wysokość 9 metrów od poziomu terenu do okapu (2 kondygnacje użytkowe) - nie dotyczy obszaru otuliny BPN.

2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy - realizacja celów rozwoju przestrzennego gminy

2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

2.1.1. Ochrona walorów ekologicznych środowiska przyrodniczego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego - ochronę i wzbogacenie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1.1. Dolina rzeki Biebrzy i rzeki Narwi - elementy główne w systemie ekologiczno-przyrodniczym gminy o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej (wiodącej), gospodarczej, bioklimatycznej, krajobrazowej, rekreacyjnej i naukowo-dydaktycznej.

Pozostałe doliny rzek: Nereśl oraz pozostałe dolinki cieków i obniżen terenowych o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznej i krajobrazowej.

a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:

- zachowanie walorów i funkcji środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną.

b) W celu realizacji w/w kierunków ustala się w szczególności:

- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania , jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej z możliwością realizacji w ich obrębie obiektów małej retencji wodnej,
- zakazuje się wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
- zakazuje się :
  - odprowadzenia nieoczyszczonych ścieków,
  - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
  - zakładania i budowy stacji paliw,
  - lokalizacji składowisk odpadów stałych i płynnych.

2.1.1.2. Lasy - element podstawowy w systemie ekologiczno-przyrodniczym gminy

Istniejące kompleksy leśne stanowią elementy systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: gospodarczej, ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i częściowo rekreacyjnej.

a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest:

- ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
- ochrona lasów wodochronnych,
- utrzymanie ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony, trwałości utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów (państwowe, prywatne),
- wyznaczenia i częściowego przystosowania kompleksów leśnych do potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym,

- wykonania dolesień zgodnie z opracowanymi granicami polno-leśnymi lub na wniosek właścicieli poprzez wprowadzenie ich do planu zagospodarowania przestrzennego,
- stosowania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zakazów lub ograniczeń dotyczących głównie następujących czynności:
  - przeznaczania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
  - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
  - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linie elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagającej znacznej wycinki drzew,
  - wykorzystania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
  - lokalizacji składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych.

2.1.1.3. Zieleń urządzona - (parkowo-skwerowa, uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna itp.) - elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy, funkcjonujące głównie w strukturach jednostek osadniczych.

Zaleca się ochronę istniejącej zieleni urządzonej przed jej likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

Zieleń na zabytkowych cmentarzach (przykościelnych, parafialnych, wojennych) i na terenach zespołów dworsko-ogrodowych objęta jest ochroną konserwatorską.

2.1.1.4. Szczególne formy ochrony przyrody

- a) przestrzeganie i uwzględnianie w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego zakresów i nakazów określonych w akcie prawnym powołującym Biebrzański Park Narodowy,
- b) ochrona przed likwidacją istniejących pomników przyrody tj. dębu szypułkowego i 2 głązów narzutowych,
- c) zaleca się ustanawianie nowych pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzania ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy lub jej części.

2.1.2. Ochrona środowiska

2.1.2.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

- a) W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:

- utrzymanie pierwszej klasy czystości wód rzeki Narwi i drugiej klasy czystości wód rzeki Biebrzy i Nereśli,
  - utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych w/w rzek,
  - ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntowych, ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
  - budowy stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni we wsi Trzciannie,
  - zachowanie strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8-10 m dla ujęć wód podziemnych.

2.1.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

- a) W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:
- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
  - poprawa warunków życia ludności zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o dużej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji organu kompetentnego ds. ochrony środowiska,
  - ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy lub jej części norm dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających dla terenów podlegających szczególnej ochronie:

Biebrzański Park Narodowy

Tabela 46

Lp.	Nazwa substancji	Dopuszczalne wartości stężeń w mikrogramach na metr sześcienny (µg/m³) w odniesieniu do okresu		
		30 min.	24 godz.	roku
1.	Dwutlenek azotu	90	50	20
2.	Dwutlenek siarki	150	75	15
3.	Fluorowodór	3	0,4	0,02
4.	Ozon	150	65	

- wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń,
- stosowania w ciepłownictwie paliw o mniejszej uciążliwości dla środowiska (np. gazu ziemnego i płynnego oraz oleju opałowego) - szczególnie na obszarach objętych ochroną prawną,
- utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- utrzymania dobrego stanu dróg kołowych łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych i na terenach objętych ochroną prawną,
- przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w emisjach energetycznych technologicznych.

2.1.2.3. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

- Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji.
- Realizacje w/w kierunków wymagać będą w szczególności:
  - eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu (zabezpieczenia techniczne lub zmiana technologii i urządzeń),
  - przestrzegania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obszar działań, na której są wytwarzane,
  - ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy lub jej części norm dopuszczalnych natężeń hałasu w szczególności dla terenów podlegających szczególnej ochronie, zabudowy mieszkaniowej i strefy rolno-osadniczej.

Tabela 47

Lp	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym				Doziomem dźwięku A w dB	
		Drogi		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu		Linie elektroenergetyczne	
		Pora dnia przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Pora nocy przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	Pora dnia przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korz.godz. dnia	Pora nocy przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korz.godz. nocy	Pora dnia przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Pora nocy przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom
1.	Tereny wypoczynko-rekreacyjne poza miastem, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci	55	45	45	40	50	45
						45	40

2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej, wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi, teren zabudowy zagrodowej	60	50	50	40	50	45
----	---	----	----	----	----	----	----

- określenie zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

2.1.2.4. Ochrona ludności i środowiska przed szkodliwym elektroenergetycznym promieniowaniem niejonizującym

Na terenie gminy brak jest napowietrznych linii elektroenergetycznych WN oraz innych urządzeń wytwarzających elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska. W przypadku konieczności realizacji napowietrznych linii elektroenergetycznych WN należy zachować odpowiednie strefy ochronne jako wymóg związany z ochroną środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi.

2.1.2.5. Ochrona powierzchni ziemi

- W ramach ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych, przewiduje się następujące kierunki zagospodarowania:
  - ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami (odpadami) stałymi i płynnymi,
  - ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele nierolnicze,
  - ochronę powierzchni ziemi przed skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
  - sukcesywnej likwidacji istniejących nieurządzonych wysypisk wiejskich,
  - tworzenie systemu organizacyjnego odbioru i transportu odpadów gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem i pozwalającym na pozyskanie surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowiskach, systemu zbytu surowców wtórnych oraz organizację przejściowych składowisk typu kontenerowego w miejscach znacznego wytwarzania tych odpadów,
  - budowy stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni w Trzciannem,

- ~~— zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacenia (zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne),~~
- ~~— przyjmowania w planach miejscowych zwartych kompleksów gleb chronionych (III^a, III^b, IV^a, IV^b) jako ogranicznika rozwoju budownictwa pozarolniczego z uwzględnieniem ustawowych przepisów w tym zakresie,~~
- utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego, [na podstawie przepisów szczególnych](#),
- wyłączenia obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiegokolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w ustawie z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze - Dz.U. Nr 27. poz. 96,
- sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych głównie o kierunku leśnym,
- zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych.

2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury

Należy mieć na uwadze, że ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym obiektów zabytkowych i kulturowych, w miarę ubytku ludności, będzie coraz trudniejsza i to gmina będzie musiała przejmować te obiekty oraz dbać o ich należyte utrzymanie.

Jednocześnie, istniejące na terenie gminy dobra kultury w postaci obiektów zabytkowych, obiektów o wartościach kulturowych, obiektów archeologicznych będą nabierały z biegiem lat wartości historycznej (niektóre z nich będą wpisane do rejestru zabytków), ale także uległy dalszej degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.

Rozwiązanie tego trudnego problemu będzie wymagało skoordynowania działań administracji rządowej i samorządowej.

W tym celu należy:

W przypadku obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych:

- a) ściśle współpracować z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- b) ustalać w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zalecenia w celu ochrony zabytków i wartości kulturowych,

- c) kontrolować stan techniczny obiektów oraz udzielać pomocy z udziałem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ich właścicielom w celu należytego utrzymania obiektów,
- d) dbać o właściwe wykorzystanie funkcji obiektów,
- e) dążyć w szczególnych przypadkach do wykupu obiektów przez gminę,
- f) przyjąć za uzasadnione objęcie ochroną konserwatorską tradycyjnych i historycznych układów przestrzennych wsi Budy, Gugny i Trzcianne.

W przypadku stanowisk archeologicznych:

- a) wprowadzać odpowiednie ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego chroniące obiekty archeologiczne,
- b) w przypadku konieczności przeznaczenia terenów ze stanowiskami archeologicznymi na ważne cele publiczne należy działać w sposób uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,

Zasady ochrony konserwatorskiej.

Obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji, wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych, oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą WKZ.

Obiekty kulturowe (pozostałe figurujące w spisie) stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgadniane z WKZ. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (bardzo zły stan zachowania) za zgodą WKZ.

Ochrona zabytkowych alei polega:

- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samo-siewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnianie nasadzeń),
- na zakazie lokalizowania w otoczeniu zabytku inwestycji o charakterze uciążliwym - mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku.

Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega:

- na wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z ich rewaloryzacją,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (ogrodzenia, bramy),

- na usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosie wy, wysypiska śmieci, wyrobiska),
- na zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z ich elementami.

Zabytki archeologiczne objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej z jego rewaloryzacją.

Stanowiska archeologiczne objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktywów archeologicznych prace winny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o możliwości ich kontynuowania.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb

2.3.1. Tendencja demograficzne

Zmiany w przyszłych trendach demograficznych gminy Trzcianne będą wynikiem składowym dwu czynników: wielkości wzrostu lub malejących migracji stałej ludności i przyrostu naturalnego.

Rozmiary migracji zależą przede wszystkim od tego w jakim stopniu możliwości znalezienia zatrudnienia pokrywają się z podażą pracy.

Związek migracji z zatrudnieniem jest zależnością uniwersalną i nie ma wątpliwości, że będzie ona kształtowała rozmiary i kierunki migracji nadal.

Obecną sytuację charakteryzuje duże bezrobocie rejestrowane, znaczne rozmiary nierejestrowalnej działalności gospodarczej oraz ukryte bezrobocie na wsi - zjawiska związane z okresem transformacji ustrojowej.

W zakresie reprodukcji biologicznej ludności przewiduje się wzrost dzietności kobiet oraz stopniowy wzrost długości trwania życia.

W rezultacie - ujemne obecnie wielkości przyrostu naturalnego mogą być po roku 2000 - dodatnie tzn. wielkości urodzeń nieznacznie przewyższą wielkości zgonów.

Przyjęcie takich dość ogólnych założeń spowoduje mniejszy spadek zaludnienia gminy, aniżeli obecne tendencje spadkowe w tym zakresie.

Prognoza zmian liczby mieszkańców w latach 1997 - 2010

Tabela 48

Wyszczególnienie	1997	1998	2000	2010
Gmina Trzcianne	5020	4988	4900	4700

Zródło: Dane U.S. Łomża oraz obliczenia własne.

W strukturze wiekowej ludności należy spodziewać się pewnego wzrostu liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, znacznego zmniejszenia liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym.

W grupie produkcyjnej w wyniku dezaktywacji zawodowej roczników niższych i wchodzenia w wiek zdolności do pracy roczników wyżu demograficznego odsetek ludności w wieku mobilnym (18 - 44 lata) w najbliższym okresie czasu będzie się powiększał.

Obecna struktura wieku ludności oraz wzrostowa tendencja w zakresie urodzeń powodować będą pewne ograniczenia trendu demograficznego starzenia się ludności.

Trudna do określenia skala wzrostu urodzeń w przyszłości stwarza znaczne problemy w ocenie przekształceń strukturalnych ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Niewątpliwie jednak udział dzieci i młodzieży w perspektywie roku 2010 ulegnie zmniejszeniu, w największym stopniu wśród dzieci w wieku szkoły podstawowej.

Przedstawione tendencje wpłyną na zmiany w wielkości zasobów pracy, strukturę obszarową gospodarstw rolnych, sposób użytkowania urządzeń infrastruktury społecznej i konieczności selektywnej realizacji elementów infrastruktury technicznej.

2.3.2. Mieszkalnictwo

Z prognozy demograficznej wynika, że do roku 2010 na terenach wiejskich ogólnie biorąc, nie wystąpi większa potrzeba wzrostu ilościowego zasobów mieszkaniowych.

Obecne wskaźniki zaludnienia mieszkań oraz w niektórych elementach stan techniczny zasobów ocenić należy jako dostateczny względnie dobry.

Tym niemniej są na terenach gminy mieszkania o niskim standardzie, stąd w najbliższych latach główny nacisk inwestycyjny będzie położony na modernizację istniejącej zabudowy oraz wymianie budynków o złym stanie technicznym, a także wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje sanitarne.

Większy ruch inwestycyjny, tak jak dotychczas, wystąpi w Trzciannem, gdzie na większą skalę rozwijać się będzie budownictwo jednorodzinne.

Uwzględniając zapotrzebowanie na powierzchnie mieszkaniowe wykazane w pkt 9 części Uwarunkowania, należy przyjąć, że zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych w zakładanym okresie ~~wskaźnik europejski nasycenia w mieszkania tj. 400 mieszkań na 1000 mieszkańców, należałoby do roku 2010 wybudować około 500 mieszkań. Zbudowanie takiej liczby mieszkań w tym czasie~~ oznacza konieczność znacznego ożywienia ruchu budowlanego.

Głównym czynnikiem ograniczającym lub wręcz uniemożliwiającym budowę takiej ilości mieszkań będą wysokie koszty uzbrojenia nowych terenów pod budownictwo.

Innym problemem jest kwestia opuszczonych mieszkań w wyludniających się wsiach.

Stworzy to problem racjonalnego zagospodarowania przynajmniej części tych zasobów. We wsiach położonych w Biebrzańskim Parku Narodowym część zasobów może być zaadaptowana dla potrzeb rekreacyjnych.

Należy dopuszczać zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną nieuciążliwą na terenach już zainwestowanych w plombach między zabudową lub na jej obrzeżach. W tym celu należy każdorazowo opracować plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego.

2.3.3. Usługi

2.3.3.I. Usługi ponadpodstawowe

Usługi ponadpodstawowe na rzecz mieszkańców gminy Trzcianne będą świadczyły, jak dotychczas, urządzenia obsługi zlokalizowane w Białymstoku, Mońkach i Zambrowie. Są to usługi z zakresu administracji państwowej, samorządowej szczebla wojewódzkiego i powiatowego, sądownictwa, lecznictwa specjalistycznego zamkniętego i specjalistycznego, szkolnictwa średniego i wyższego, kultury, sportu kwalifikowanego oraz specjalistycznego handlu i rzemiosła.

Przeznaczone w studium tereny pod usługi, omówione w pkt. 2.3.3.2. mogą być wykorzystane także pod usługi o charakterze ponadlokalnym.

Wydaje się za celowe utworzenie w Trzciannem domu spokojnej starości.

2.3.3.2. Usługi podstawowe

W zakresie usług podstawowych, istniejące na terenie gminy usługi mogą obsłużyć w perspektywie ludność gminy. Niezbędna będzie jednak modernizacja niektórych usług w celu podniesienia ich standardu, ponieważ należy się liczyć ze wzrastającym popytem na usługi o wyższym standardzie.

Główne zadania w zakresie usług podstawowych to:

1) W zakresie komunalnych usług podstawowych:

Zapewnienie w budżecie gminy w poszczególnych latach odpowiednich środków na utrzymanie, modernizację (lub rozbudowę) urządzeń komunalnych, które będą obsługiwały miejscową ludność tj:

- gimnazjum i szkołę podstawową w Trzciannem,

- szkół podstawowych we wsiach: Boguszki, Brzeziny, Szorce, Nowa Wieś, Niewiarowo, Stare Bajki.
- Gminnego Ośrodka Kultury w Trzciannem,
- świetlic wiejskich we wsiach: Chojnowo, Wyszowate,
- Gminnej Biblioteki Publicznej w Trzciannem i filii we wsiach: Nowa Wieś, Szorce,
- Gminnego Ośrodka Zdrowia w Trzciannem,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzciannem,
- Urzędu Gminy w Trzciannem,
- remiz strażackich we wsiach: Trzciannie, Wyszowate, Szorce, Laskowiec, Stare Bajki, Nowa Wieś, Boguszki, Chojnowo, Wilamówka,
- zbiorników przeciwpożarowych we wsiach: Wyszowate, Nowa Wieś, Boguszki, Chojnowo,
- terenów sportowych przy szkołach podstawowych.

2) W zakresie pozostałych usług o charakterze podstawowym.

Tworzenie warunków do utrzymania i dalszego rozwoju istniejących na terenie gminy urządzeń usługowych, których właścicielem nie jest samorząd gminy tj:

- sieć sklepów i innych urządzeń usługowych wymienionych w pkt. 3.4.4. i 4.2.1.1 części studium,
- kościołów we wsiach: Trzciannie, Giełczyn, Laskowiec, Stare Bajki (kaplica),
- apteki w Trzciannem,
- urzędów pocztowych we wsiach: Trzciannie i Laskowiec,
- banku spółdzielczego w Trzciannem,
- posterunku policji w Trzciannem,
- Biura „Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska” w Trzciannem,
- parafii kościelnych we wsiach: Trzciannie, Giełczyn, Laskowiec,
- cmentarzy we wsiach: Trzciannie, Brzeziny, Giełczyn.

3) W zakresie dalszego rozwoju usług, nie tylko podstawowych.

Tworzenie warunków do rozwoju urządzeń usługowych w zakresie handlu, rzemiosła, gastronomii na terenach przewidzianych w „Studium” między innymi na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Przedmiotem dalszego, perspektywicznego wykorzystania pod usługi mogą być tereny już wykorzystane na ten cel oraz tereny wyznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego gminy - dotychczas nie zainwestowane.

Dopuszcza się możliwość dokonywania różnego rodzaju przekształceń funkcji (zmiana usług), uzupełnienie zabudowy a także zmianę funkcji na funkcje mieszkaniowe lub produkcyjne wszędzie tam, gdzie nie stwarza to uciążliwości dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej i środowiska. Zamierzając dokonanie zmiany funkcji terenów usługowych na produkcyjne lub rzemieślnicze należy każdorazowo dokonać oceny uciążliwości projektowanej funkcji oraz opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Następujące tereny objęte miejscowym planem zagospodarowanie przestrzennego powinny być w perspektywie utrzymane jako usługowe z możliwością zmiany funkcji: 1) W wsi Trzciannie :

- teren 7 UA - bank spółdzielczy,
- teren 9 UA - posterunek policji
- teren 15 AUC - Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia,
- teren 17 AUC - piekarnia i inne możliwe usługi,
- teren 19 UI - teren pod usługę,
- teren 20 US - proj Gminny Ośrodek Sportu,
- teren 21 UO + MW - szkoła,
- teren 24 AUC - usługi skoncentrowane,
- teren 27 UO - projektowana szkoła,
- teren 30 UK + UG - proj usługi,
- teren 47 UK - istniejący kościół,
- teren 73 MW - istniejąca zabudowa wielorodzinna do rozbudowy

2) W pozostałych wsiach :

a) we wsi Boguszki:

- teren 1 UO - szkoła podstawowa,
- teren 3 UH - handel,
- teren 4 UI - projektowana remiza,
- teren 5 UI - rezerwa pod usługi,
- teren 7 WZ - proj. zbiornik p.poż.

b) we wsi Brzeziny :

- teren 1 UH - handel,
- teren 3 UK - placówka kultury, szkoła,
- teren 4 UI - punkt katechetyczny,

c) we wsi Chojnowo :

- teren 2 UH,UI - projektowane usługi,
- teren 3 US - projektowane boisko sportowe,
- teren 4 WZ - istniejący zbiornik p.poż.

d) we wsi Giełczyn :

- teren 1 UH - proj. handel,
- teren 2 UO - była szkoła podstawowa,
- teren 3 UK - istniejący kościół,
- teren 4 UI - proj. punkt katechetyczny,
- teren 5 UK - proj, klub rolnika,
- teren 7 UI - proj, remiza OSP,

e) we wsi Krynice :

- teren 1 UK - proj. Klub po szkole,
- teren 2 US - projektowane boisko sportowe,

f) we wsi Laskowiec :

- teren 1 UL - proj. urząd pocztowy,
- teren 3 UG - proj. usługi gastronomiczne,
- teren 4 UI - projektowana remiza OSP, klub,

- teren 5 UK - istniejący kościół parafialny,
- teren 6 UZ - projektowany ośrodek zdrowia,
- teren 9 UO - istniejąca szkoła podstawowa,
- g) we wsi Milewo - teren Ul - rezerwa pod usługi,
- h) we wsi Mroczy - teren 1 UK - projektowany klub,
- i) we wsi Niewiarowo :
  - teren 1 UH - handel,
  - teren 3 UO - istniejąca szkoła,
  - teren 5 Ul - projektowany punkt katechetyczny,
  - teren 6 Ul - rezerwa pod usługi,
  - teren 7 WZ - projektowany zbiornik p.poż.
- j) we wsi Nowa Wieś :
  - teren 1 UO - istniejąca szkoła podstawowa,
  - teren 2 UH - handel,
  - teren 4 Ul - projektowany punkt katechetyczny,
  - teren 6 Ul - projektowana remiza,
  - teren 7 WZ - proj. zbiornik p.poż.
- k) we wsi Pisanki:
  - teren 1 UK, UH - projektowane usługi (remiza, sklep),
  - teren 2 WZ - ujęcie wody, zbiornik p.poż.
- l) we wsi Stare Bajki:
  - teren 1 UO - istniejąca szkoła podstawowa,
  - teren 3 UK - istniejąca remiza, klub,
  - teren 4 Ul - projektowana usługa,
  - teren 6 UH - handel,
  - teren 7 UK - istniejąca kaplica i punkt katechetyczny,
- ł) we wsi Szorce :
  - teren 1 Ul - remiza OSP,
  - teren 3 UO - szkoła podstawowa,
  - teren 4 UO - projektowana szkoła,
  - teren 5 Ul - projektowany punkt katechetyczny,
  - teren 6 Ul - projektowane usługi,
  - teren 8 UH - projektowany handel,
  - teren 9 WZ - projektowany zbiornik p.poż.
- m) we wsi Wilamówka :
  - teren 2 UK, UH - remiza OSP - proj. handel,
  - teren 3 Ul - projektowane usługi,
  - teren 4 US - projektowane boisko sportowe,
- n) we wsi Wyszowate :
  - teren 1 UH - istniejący handel,
  - teren 3 Ul - remiza OSP, klub,
  - teren 6 Ul - projektowane usługi,
  - teren 7 US - projektowane boisko sportowe,
  - teren 8 WZ - projektowany zbiornik p.poż.
  - we wsi Zajki:teren 1 UO - teren po szkole,

- teren 2 UH - projektowany handel,
- teren 3 WZ - istniejąca przepompownia,
- teren 4 WZ - istniejąca hydrofornia,
- teren 6 UK - projektowany klub rolnika.

Ponadto wyznacza się nowe tereny pod zabudowę usługową, w tym tereny leżące przy ciągach komunikacyjnych w celu umożliwienia rozwoju usług z zakresu obsługi komunikacji i turystyki.

Na wyznaczone tereny usługowe należy w miarę potrzeby opracować plany zagospodarowania przestrzennego w celu umożliwienia inwestowania.

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego i terenów dla tych potrzeb

2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła oraz tereny pod zabudowę przemysłowo-rzemieślniczą

Przemysł i rzemiosło produkcyjne może się rozwijać w gminie w oparciu o następujące przesłanki:

- istniejące na terenie gminy zakłady przemysłowe i rzemieślnicze wyszczególnione w pkt 4.2.1.1 części „Studium”,
- aktywność gospodarczą mieszkańców gminy,
- położenie gminy w obszarze czystego środowiska przyrodniczego,
- istniejące niewykorzystane tereny przemysłowo-składowe,
- istniejący niewykorzystany majątek produkcyjny,
- istniejące na terenie gminy surowce mineralne i rolno-leśne.

W polityce przemysłowej gminy należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej. Działające dziś podmioty gospodarcze powinny być sprawnie obsługiwane, by ze strony władz samorządowych miały sprzyjający klimat do rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Należy dążyć do rozwoju przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania rozwojem funkcji produkcyjno-usługowo - rzemieślniczej na terenie gminy powinny być tereny przeznaczone już w planie zagospodarowania przestrzennego na te cele.

Ponadto w „Studium” wyznacza się nowe tereny na ten cel.

Niezależnie od tego, czy wyznaczone w planie tereny przemysłowe będą w dalszym ciągu miały moc prawną, usankcjonowaną ważnością planów, czy nie, w niniejszym studium zakłada się ich dalsze przeznaczenie pod przemysł, rzemiosło i inne urządzenia produkcyjno-usługowe. Są to następujące tereny:

1) we wsi Trzcianne :

- teren 41 RPU - dawniejszy punkt skupu ziemniaków,
- teren 58 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
- teren 60 PE - tereny eksploatacji surowców,
- teren 61 RPU - warsztat mechaniczny, skup żywca, handel,

- teren 69 RPU - przedsiębiorstwo produkcyjno - usługowo - handlowe,
  - teren 70 KS - projektowany parking,
  - teren 72 PB - tartak,
  - teren 75 - projektowana piekarnia,
  - ~~- teren 81 RPL - tuczarnia,~~
- 2) W pozostałych wsiach :
- a) we wsi Boguszki teren 2 RPU - zlewnia mleka
  - b) we wsi Brzeziny :
    - teren 2 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
    - teren 6 RPU - przedsiębiorstwo produkcyjno - usługowe - handlowe, stacja benzynowa
  - c) we wsi Chojnowo - teren 1 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
  - d) we wsi Giełczyn - teren 6 RPU - projektowana zlewnia mleka,
  - e) we wsi Laskowiec :
    - teren 2 PS - skup żywca,
    - teren 7 RPU - istniejąca lecznica weterynaryjna,
  - f) we wsi Niewiarowo - teren 2 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
  - g) we wsi Nowa Wieś :
    - teren 3 RPU - projektowana zlewnia mleka,
    - teren 9 NU - punkt skupu padłych zwierząt,
  - h) we wsi Stare Bajki - teren 2 RPU - istniejąca zlewnia mleka.
  - i) we wsi Szorce - teren 2 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
  - j) we wsi Wilamówka - teren 1 RPU istniejąca zlewnia mleka,
  - k) we wsi Wyszowate :
    - teren 2 RPU - istniejąca zlewnia mleka,
    - teren 4 RPU - handel-usługi-produkcja (brak działalności),
    - teren 9 EP - punkt eksploatacji surowców mineralnych,
  - l) we wsi Zajki - teren 5 RPU - projektowana zlewnia mleka.

2.4.2. Gdyby zaszła potrzeba przeznaczenia pod funkcje przemysłowo-rzemieślnicze i inne, terenów przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego pod urządzenia obsługi rolnictwa, należy dokonać zmiany planu, przeznaczając je na funkcje poza rolnicze. **Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny leśne**

2.4.2.1. Rolnictwo

Istniejące obecnie uwarunkowania glebowe-rolnicze stanowiąc będą w dalszym ciągu podstawę gospodarki rolnej w gminie.

Stopniowo zmniejszać się będzie ilość gospodarstw rolnych przy wzrastającej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego. Tempo tych zmian zależeć będzie od polityki rolnej prowadzonej przez Państwo (ceny produktów rolnych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu, kredytowanie rolnictwa) oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy na wsi poza rolnictwem i w miastach dla ludności odchodzącej z rolnictwa.

Należy oczekiwać wzrostu poziomu rolniczej technologii i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi w wyniku rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Należy w dalszym ciągu rozwijać uprawy przemysłowe, szczególnie uprawę truskawek.

Tworzenie warunków do intensywnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i majątku produkcyjnego rolnictwa powinna polegać na :

- a) wspieraniu procesu wzrostu powierzchni gospodarstw rolnych poprzez:
  - zbywanie gruntów rolnych skarbu państwa i komunalnych,
  - prowadzenie scaleń i wymianę gruntów,
  - popieranie rozwoju urządzeń obsługi rolnictwa i sfery poza rolniczej w celu umożliwienia zwiększenia ilości miejsc pracy na wsi dla ludności, która będzie rezygnowała z pracy w rolnictwie,
  - popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych,
- b) poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
  - dalszą regulację stosunków wodnych (melioracje, drenaż),
  - zwiększenie udziału nawożenia naturalnego,
- c) popieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu produkcji rolnej, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej poprzez:
  - promocję terenów na działalność gospodarczą,
  - stosowanie priorytetów i ulg podatkowych na rzecz rolnictwa, terenami rozwoju otoczenia rolnictwa mogą być istniejące tereny przeznaczone na ten cel, a przewidziane w studium pod rozwój przemysłu i rzemiosła,
- d) podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności rolniczej poprzez :

- rozwój we wsiach wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej: elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji itp.,
- utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności i podnoszenie ich standardu,
- tworzenie warunków do powstawania nowych urządzeń usługowych,
- poprawę stanu dróg na terenie gminy, zarówno o znaczeniu ponad gminnym jak też dróg gminnych i polnych.

Należy rozwijać ekologizację terenów rolniczych poprzez :

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowej żywności,
- zmianę sposobu użytkowania terenów niekorzystnych dla rolnictwa ze względu na niskie walory środowiskowe,
- systematyczne eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw, zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,
- stopniowe ograniczanie stosowania nawozów mineralnych na rzecz nawożenia organicznego,
- unikanie koncentracji nadmiernej hodowli oraz upowszechnianie jej w wielofunkcyjnych gospodarstwach rolnych,
- upowszechnianie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
- upowszechnianie stosowania przyjaznych środowisku nośników energii : wody, wiatru, substancji organicznych (oleje, alkohol),
- wspieranie rozwoju pszczelarstwa.

Zasady ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej zawiera punkt 2.1.2.5 niniejszego studium.

2.4.2.2. Tereny leśne

Leśnictwo jak dotychczas będzie miało w perspektywie duże znaczenia w gospodarstwie gminy. Lasy, głównie prywatne, będą wykorzystywane zgodnie z dotychczasowymi tendencjami tj. przeróbka drewna, zwłaszcza na własne potrzeby rolników.

W perspektywie należy liczyć się ze zwiększeniem pozyskiwania i przetwarzania runa leśnego i owoców z uwagi na ich ekologiczne walory (sąsiedztwo Biebrzańskiego Parku Narodowego).

Powinien też nastąpić wzrost powierzchni lasów na skutek dolesień i rekultywacji istniejących powyrobiskowych.

Należy rozwijać proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych polegający na:

- ochronie różnorodności ekologicznej lasów, naturalnych kierunkach hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
- przeciwdziałanie monokulturom lasów,

- zwiększenie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie masowemu pojawieniu się szkodników,
- rozwijanie funkcji ochrony lasów,
- dążenie do rozwoju pszczelarstwa na terenach leśnych.

2.4.3. Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych

Gmina posiada wybitne walory rekreacyjno-wypoczynkowe w postaci Biebrzańskiego Parku Narodowego, rzeki Narwi, lasów które powinny być brane pod uwagę w polityce przestrzennej i gospodarczej gminy w celu przystosowania ich do rozwoju funkcji rekreacyjnych.

Do rozwoju wypoczynku i turystyki przewidziane są następujące obszary i elementy zagospodarowania przestrzennego gminy :

- a) dolina rzeki Narwi wraz z obszarem Biebrzańskiego Parku Narodowego stanowiąca element wieloprzestrzennego obszaru ekologicznego o znaczeniu krajowym,
- b) lasy, po ich przystosowaniu do funkcji rekreacyjnych,
- c) szlaki turystyczne biegnące przez gminę,
- d) tereny położone wzdłuż istniejących dróg powiatowych, przy których mogą się rozwijać urządzenia obsługi turystów oraz urządzenia obsługi komunikacji,
- e) obiekty o wartościach historycznych, w tym zabytkowe i o wartościach kulturowych oraz obiekty archeologiczne wymienione w pkt. 2. I części studium,
- f) wsie w których należy rozwijać agroturystykę, (Gugny, Kołodzieje, Trzciannie, Budy, Laskowiec, Szafranki, Zubole, Zucielec, Szorce, Wilamówka),
- g) osady leśne i leśniczówki: Laskowiec, Zubole
- h) ścieżki rowerowe wymienione w pkt. 2.5.4 i trasa piesza Nowa Wieś-Zajki-Gugny ,
- i) projektowana wieża obserwacyjno-widokowa we wsi Nowa Wieś na Pierciowej Górze.

Polityka przestrzenna

1. Obszarem o najwyższej atrakcyjności turystycznej wyróżniają się tereny Biebrzańskiego Parku Narodowego, którego południowa część obejmuje około 40% powierzchni terenu gminy Trzciannie.

Pod względem krajobrazowym atrakcyjnymi są tereny położone wzdłuż doliny Narwi oraz tereny sąsiadujące z Biebrzańskim parkiem Narodowym w całym obszarze Otuliny tego Parku a ponadto także szereg wsi, których atrakcyjność podnosi charakterystyczna wiejska zabudowa z dużym udziałem zabudowy drewnianej oraz walory środowiska przyrodniczego nie naruszonego szkodliwymi ingerencjami cywilizacyjnymi.

Okoliczności te powodują że rośnie znaczenie funkcji turystyczno- wypoczynkowej w warunkach gospodarki i przestrzennego zagospodarowania gminy, co daje podstawę do rozwijania funkcji turystyki i wypoczynku w różnych formach :

- a) turystyka piesza, rowerowa, motorowa, wodna , na odpowiednio wyznaczonych szlakach (na terenie Narodowego Parku Biebrzańskiego szlaki takie wyznacza i warunki użytkowania określa dyrekcja tego parku na wniosek lub w uzgodnieniu z Zarządem Gminy Trzcianne)
  - b) agroturystyka i jej obsługa,
  - c) baza noclegowa : hotele pensjonaty, schroniska, kempingi, pola biwakowe, kwatery prywatne,
  - d) baza żywieniowa : restauracje, bary, kawiarnie,
  - e) turystyka kwalifikowana, jak jeździectwo (na bazie odpowiednio prowadzonych stadnin koni), wędkarstwo i turystyka kajakowa także na rzece Biebrzy na warunkach określonych przez dyrekcję Biebrzańskiego Parku Narodowego, itp.,
  - f) turystyka poznawcza związana z zabytkami budownictwa, walorami krajobrazu i przyrody nadbiebrzańskiej i nadnarwiańskiej,
  - g) obsługa organizacji ruchu turystycznego i wypoczynku na terenie gminy oraz odpowiednie rozwinięcie informacji o walorach turystycznych i wypoczynkowych, jak również o warunkach korzystania z przedstawionej oferty,
  - h) mieszkalnictwo rekreacyjne w postaci adaptowania istniejących niewykorzystanych budynków oraz budowy nowych poza obszarem Biebrzańskiego Parku Narodowego (w miejscach specjalnie na ten cel wyznaczonych) na cele wypoczynku sezonowego lub całorocznego,
2. W realizacji polityki przestrzennego zagospodarowania turystycznego obszaru gminy należy przyjąć następujące zasady :
- a) wszelkie działania na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego wynikają ze statutu Parku a do ich realizacji właściwą jest jego dyrekcja, realizacja zamierzeń na tym terenie przez inne uprawnione podmioty, jak administracja gminy, właściciele gruntów czy ludność spoza obszaru Parku przybywająca tu w celach wypoczynkowych i turystycznych dokonywana może być za zgodą dyrekcji BPN,
  - b) utrzymanie istniejącego charakteru funkcji przestrzennego zagospodarowania obszaru Parku i jego otuliny,
  - c) zapewnienie konserwacji istniejących obiektów o charakterze folklorystyczno-kulturowym, jak kapliczki, krzyże, grodziska itp.,
  - d) zapewnienie konserwacji istniejących szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i wodnych, wyposażenie w odpowiednie urządzenia sanitarne pól biwakowych nadwodnych, obsługujących ruch nawodny w urządzenia o charakterze przystaniowym a także wyznaczenie nowych szlaków, udostępnienie dla ruchu turystycznego nowe atrakcyjne pod względem krajobrazowym tereny,
  - e) na niezabudowanych działkach, położonych w granicach zwartej zabudowy wsi dopuszcza się realizację funkcji mieszkaniowo-letniskowych, pensjonatowych turystycznych i przeznaczonych na cele rekreacji i wypoczynku, dopuszcza się także do funkcjonalnych przekształceń istniejącej niewykorzystanej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej na cele mieszkalnictwa rekreacyjnego i bazy

- turystycznej i usługowej, pod warunkiem przestrzegania obowiązujących przepisów i procedur związanych ze zmianą przeznaczenia terenu i ochroną gatunków rolnych i leśnych oraz ochrony przyrody i środowiska,
- f) w uzasadnionych przypadkach nowe obiekty wymienione w p.e/. mogą być realizowane poza terenami zawartej zabudowy wsi, jeżeli do tych terenów bezpośrednio przylegają, a realizowane mogą być na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
  - g) adaptacja zabudowy istniejącej na cele mieszkalnictwa rekreacyjnego i turystyki wymienionej w p. e/. i f/ może nastąpić pod warunkiem zharmonizowania z otoczeniem, a w odniesieniu do obiektów zabytkowych oraz posiadających wartości kulturowe pod warunkiem zachowania ich istniejącej formy architektonicznej i za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
  - h) wszelkie działania na terenie Strefy Ochronnej Biebrzańskiego Parku Narodowego (tzw. otuliny parku) mogące naruszyć równowagę ekologiczną, walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz zmieniające przeznaczenie zagospodarowania przestrzennego terenu należy uzgadniać z Wydziałem Rolnictwa i Ochrony Środowiska Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego i z dyрекcją Biebrzańskiego Parku Narodowego,
  - i) wielkość działek przeznaczonych na cele zabudowy letniskowej i rekreacyjnej wynosić powinna minimum 1500 m².

2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji

Gmina Trzcianne obsługiwana będzie siecią dróg i komunikacją autobusową.

2.5.1. Sieć drogowa

2.5.1.1. Drogi podstawowe

- 1) Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668) „do dróg państwowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą”.

Na podstawie w/w ustalenia, można zakwalifikować tylko następujące drogi: 23155, 23159, 23160, 23162, 23165.

- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizowane drogami powiatowymi o następujących numerach: 23155, 23159, 23160, 23162 i 23165.
- 3) Przy założeniu, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej, przewiduje się w pierwszej kolejności do modernizacji drogę powiatową 23165.
- 4) Parametry techniczne, użytkowe dróg przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakimi powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. Nr43, poz. 430).
- 5) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. przytoczonej w punkcie 1.2.3.1) „kierunków rozwoju”, obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:
  - na terenie zabudowy miast i wsi - 8 m,
  - poza terenem zabudowy - 20 m.
- 6) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu, oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
- 7) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 8) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art. 10 lit. c ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. przytoczonej w w/w punkcie, który brzmi: „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych”.

2.5.I.2. Drogi gminne

- 1) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w pkt. 5.1.1.2. „uwarunkowań studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w pkt 5.4. „uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych dróg do dróg gminnych oraz w pkt. 1.1.1. „kierunków studium” w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarządek gminy.

- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami powiatowymi drogami gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakimi powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Bieżące remonty i modernizacje dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:
  - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
  - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenie życia społeczno-gospodarczego części sieci osadniczej.
- 5) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianie z przyczyn określonych w punktach 1.1.8 i 1.2.1.) „kierunków studium”

2.5.2. Techniczne zaplecze motoryzacji

- 1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania przestrzennego zaleca się przyjmować:
  - a) wskaźnik miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 49

L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Dość miejsc postojowych
1	2	3	4
1.	Administracja	1000 m ² pn	8-24
2.	Handel	1000 m ² pn	7-20
3.	Zakłady pracy	100 zatrud.	8-14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12-20
5.	Kościół	100 uczestników mszy	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o 4-6 dystrybutorach może obsłużyć 5000-6000 samochodów,
    - c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
      - 1 st/300-400 samochodów,
      - 1 st/300-400 m² powierzchni stacji.
  - 2) Przy wzroście wskaźnika motoryzacji do 340 w roku 2005 i 400 w roku 2010 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 50

L.p.	Wyszczególnienie	Lata	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji	340	400
2.	Ludność ogółem:	4800	4700
	a) w Trzciannem	650	700
	b) w gminie	4150	4000
3.	Parkingi krótkiego postoju	36	44
4.	Ilość samochodów osobowych	1632	1880
5.	Ilość pojazdów	3138	3418
6.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
7.	Niezbędna ilość zakładów naprawy samochodów	8-10	8-11

Zródło: WUS w Łomży i własne obliczenia.

2.5.3. Komunikacja autobusowa

Przy przyjętym w projekcie studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego standardzie dostępności 2 km do przystanku autobusowego, stworzyć warunki do obsługi wsi Wilamówka.

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- obniżenia przez Przedsiębiorstwo PKS kosztów funkcjonowania a w efekcie do obniżenia cen usług transportowych.

2.5.4. Ścieżki rowerowe

Wyznaczenie ścieżek rowerowych przewiduje się na następujących trasach:

- W ciągu istniejącego niebieskiego szlaku pieszego (Wizna-Góra Strękowa)-Lasko wiec-B arwik-(Olszo wa Droga-Goniądz).
- W ciągu projektowanych tras turystycznych:
  - Trzciannie-Zubole-Gugny-Chojnowo-Trzciannie,
  - Trzciannie-Zubole-Gugny-Barwik-Budy-Wilamówka-Mroczi-Trzciannie,
  - Trzciannie-Zubole-Gugny-Laskowiec-Zajki-Krynica-Szorce-Nowa   Wieś-Trzciannie,
  - Giełczyn-Brzeziny-Laskowiec-Zajki-(Słomianka-Tykocin).

Ścieżki rowerowe projektowane w granicach Parku mogą być wyznaczone za zgodą Dyrekcji Biebrzańskiego Parku Narodowego.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej.

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb.

Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści studium pod warunkiem, iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę.

Prognoza zapotrzebowania wody.

Do obliczenia zapotrzebowania wody przyjęto: wskaźnik zapotrzebowania wody

- na cele bytowo-gospodarcze mieszkańców w 201 Or.
- 150m³/dM przy 100% korzystających z wodociągu przy wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d = 1,3$ i godzinowej $N_g = 2,5$
- dla zakładów użyteczności publicznej 15dm³/M/d przy $N_d = 1,1$ i $N_g = 2,5$
- na cele drobnego przemysłu 10% zapotrzebowania na cele bytowo- gospodarcze przy $N_d = 1,15$
- dla zwierząt gospodarskich 10% zapotrzebowania na cele bytowo- gospodarcze przy $N_d = 1,3$ i $N_g = 3,0$
- na własne potrzeby wodociągu 15% średniego zapotrzebowania
- p.poż - 10 dm³/sek 1 pożar zgodnie z Polską Normą PN-B-02864.

Prognozowana ilość mieszkańców korzystających z wodociągu w okresie kierunkowym wodociągu Trzciannie - 2 940 osób wodociągu Zajki - 800 osób

Ogólne zapotrzebowanie wody przez poszczególne wodociągi

Tabela 51

Wyszczególnienie	Wodociąg Trzciannie				Wodociąg Zajki			
	Qdśr m ³ /d	Qdmax m ³ /d	Qh śr m ³ /h	Qhmax m ³ /h	Qd śr m ³ /d	Qdmax m ³ /d	Qh śr m ³ /h	Qhmax m ³ /h
cele bytowo-gospodarcze mieszkańców	441,0	573,3	18,4	59,7	120,0	156,0	5,0	16,25
zakłady użyteczności publicznej	44,1	48,5	1,84	5,0	12,0	13,2	0,5	1,38
drobny przemysł	44,1	50,7	1,84	2,1	12,0	13,8	0,5	0,57
zwierzęta gospodarskie	44,1	52,9	1,84	6,6	12,0	14,4	0,5	1,8
RAZEM	573,3	725,4	23,92	73,4	156,0	197,4	6,5	20,0
potrzeby własne wodociągu	86,0	86,0	2,58	2,6	23,4	23,4	1,0	1,0
OGÓŁEM	659,3	811,4	26,5	76,0	179,4	220,8	7,5	21,0
zapotrzebowanie p.poż.				36,0				36,0
zatwierdzone zasoby ujęcia m ³ /h	79,0				40,0			

Zatwierdzone zasoby ujęcia komunalnego wodociągu w Trzciannie w okresie kierunkowym są na granicy zapotrzebowania wody w godzinach maksymalnych rozbiorów bez możliwości pokrycia w tych godzinach zapotrzebowania przeciwpożarowego - wymagana jest budowa zbiorników wyrównawczych o

pojemności min. 100 m³. Wodociąg w Zajkach również nie pokrywa zapotrzebowania maksymalnego godzinowego o przeciwpożarowego oraz występują problemy z utrzymaniem wymaganej normami sanitarnymi jakości wody. W związku z tym nie może stanowić źródła wody dla pozostałych wsi leżących w południowo-zachodniej części gminy.

2.6.I.2. Kierunki działania i zadania w zakresie zapotrzebowania w wodę

- 1) zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby odbiorców i przeciwpożarowe poprzez :
  - a) utrzymanie w należyтым stanie technicznym z ewentualna modernizacją i rozbudową (zbiorniki wyrównawcze) komunalnego ujęcia wody i stacji uzdatniania w Trzciannem,
  - b) budowa ujęcia i stacji uzdatniania w Brzezinach, o wydajności minimum 5 l/s, dla wsi leżących w południowo-zachodniej części gminy i po jej zrealizowaniu podłączenie do niej wsi Zajki i wyłączenie z eksploatacji istniejącej stacji wodociągowej w tej wsi,
  - c) utrzymanie w należyтым stanie technicznym ujęcia i stacji uzdatniania w Zajkach do czasu zakończenia eksploatacji,
  - d) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury oraz odcinków o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
  - e) rozwój sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejącej i projektowanego wodociągu, w szczególności podłączenie wsi dotychczas nie wodociągowanych:
    - Chojnowa do wodociągu Trzciannie poprzez wykonanie odgałęzienia od sieci wodociągowej w Zubolach,
    - Milewa, Pisanek, Boguszek, Mroczek do wodociągu Kłodzież w gminie Mońki poprzez wykonanie odgałęzienia od nowo wybudowanej sieci wodociągowej do Niewiarowa,
    - Laskowca, Giełczyna, Kleszcz do projektowanego wodociągu w Brzezinach,
    - wykonanie spinki wodociągu w Brzezinach z siecią wodociągową w Zajkach,
    - w miarę zgłaszanych potrzeb do rozproszonej zabudowy kolonijnej,
    - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi, turystyki.
- 2) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej oraz lokalizacja projektowanego ujęcia i stacji wodociągowej w Brzezinach pokazane w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowych.
- 3) Wyznaczenie lokalizacji ujęcia stacji wodociągowej w Brzezinach w trybie planowania miejscowego.

- 4) Wprowadzenie ustalonych stref ochrony pośredniej komunalnych ujęć wody w Trzciannem i Zajkach w trybie planowania miejscowego i pełne respektowanie zakazów podanych w punkcie 6.1.5 „Uwarunkowań” w czasie eksploatacji tych ujęć.

2.6.2. Kierunki działania i zadania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych

- a) System kanalizacji w gminie przyjmuje się rozdzielczy tj. niezależny system kanalizacji sanitarnej do odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków i oddzielny dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzania wód opadowych z terenów zabudowanych.
- b) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej Trzciannie i skanalizowanej w ostatnich miesiącach w wsi Zucielec powinna być prowadzona w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej.
- c) Wszystkie ścieki sanitarne i produkcyjne zebrane z terenu w/w wsi kanalizacją sanitarną winny być skierowane na oczyszczalnię ścieków utrzymywaną w należytym stanie technicznym i właściwie eksploatowaną. Z chwilą zbliżania się ilości dopływających ścieków do przepustowości oczyszczalni dokonać jej rozbudowy.
- d) Dalszy rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie powinien uwzględniać następujące kryteria:
- w miejscowościach o zwartej zabudowie leżących w strefie ochronnej Biebrzańskiego Parku Narodowego,
  - w miejscowościach o zwartej zabudowie i największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce,
  - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności, generujące w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych, takie jak: szkoła, zlewnia mleka,
  - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, turystyki, sektora gospodarczego.
- e) Uwzględniając w/w kryteria proponuje się następujący rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej:
- budowa kanalizacji sanitarnej w poszczególnych wsiach i odprowadzenie ścieków za pośrednictwem ewentualnych przepompowni do oczyszczalni w Trzciannem z realizacją w kolejności: Zubole, Nowa Wieś, Szorce, Krynica, Wyszowate, Chojnowo,

- budowa oczyszczalni ścieków we wsi Giełczyn lub Brzeziny i włączenie do niej za pomocą ewentualnych przepompowni ścieków zebranych kanalizacją sanitarną z miejscowości: Brzeziny, Giełczyn, Laskowiec, Zajki, Kleszcze,
  - w pozostałych miejscowościach o zwartej zabudowie, przyjęcie sposobu rozwiązania gospodarki ściekowej, czy w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną z oczyszczalnią ścieków dla wsi, czy przetłoczenie do najbliższej skanalizowanej wsi, czy przyjmując budowę indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków dla budownictwa mieszkaniowego, a dla ewentualnych zakładów lokalnych kontenerowych oczyszczalni, powinno być poprzedzone szczegółową analizą techniczno-ekonomiczną. Sprawę tę należy przeanalizować i uporządkować w pierwszej kolejności we wsi Wilamówka, leżącej w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego.
- f) Podjęcie decyzji co do budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo:
- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach inwestycji,
  - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
  - wyznaczenia lokalizacji oczyszczalni ścieków, przepompowni i kanałów sanitarnych w trybie planowania przestrzennego (wskazane w części graficznej studium propozycje mające charakter orientacyjny).
- g) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych kanalizacji sanitarnej, przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków dla budownictwa mieszkaniowego, a dla ewentualnych zakładów lokalnych kontenerowych oczyszczalni. Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.
- h) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość będzie maleć w miarę porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, w dalszym ciągu będzie odbywać się do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Trzciannem.
- i) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków, może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi uporządkować gospodarkę ściekową w gminie niższymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

2.6.3. Gospodarka odpadami stałymi.

- 1) Do stworzenia systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób racjonalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym, uwzględniających wymogi Unii Europejskiej, konieczne będzie:

- a) wykonanie oceny oddziaływania na środowisko istniejącego gminnego wysypiska odpadów stałych w Nowej Wsi i w przypadku stwierdzenia, iż nie spełnia ono wszystkich obowiązujących obecnie wymogów ochrony środowiska dokonać jego modernizacji,
  - b) prawidłowa, zgodna z założeniami projektowymi, eksploatacja gminnego wysypiska odpadów stałych,
  - c) opracowanie specjalistycznego projektu techniczno-organizacyjnego systemu gospodarki odpadami w gminie i wprowadzenie go w życie,
  - d) wprowadzenie obowiązku zorganizowania wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów o zwartej zabudowie poprzez wyposażenia gospodarstw w pojemniki albo worki lub ustawienie we wsiach kontenerów na odpady stałe,
  - e) przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów z wydzielaniem surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych, poprzedzone wśród mieszkańców kampanią promocyjną tego systemu,
  - f) wprowadzenie w gminie selektywnej zbiórki odpadów, uwzględniając w pierwszej kolejności największe miejscowości: Trzciannie, Zucielec, Zubole, Nowa Wieś, Szorce, Chojnowo,
  - g) wybranie przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą selektywnej zbiórki odpadów z ustaleniem zadań, jakie będą do niego należały,
  - h) wprowadzenie w sposób ciągły pracy ze społeczeństwem, szczególnie z dziećmi i młodzieżą, w zakresie propagowania systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych,
  - i) tworzenie warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych,
  - j) rekultywacja wiejskich wysypisk odpadów stałych po wprowadzeniu we wsiach, w których istnieją tj. Zucielec, Nowa Wieś, Szorce, Chojnowo, Brzeziny, Boguszki, Gielczyn, Krynica, Laskowiec, Milewo, Mroczyki, Niewiarowo, Pisanki, Stare Bajki, Wilamówka, Wyszowate i Zajki, zorganizowanie systemu wywozu odpadów stałych.
- 2) Specjalistyczny projekt techniczno-organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, wykonywany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:
- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
  - prognozę co do ilości i składu odpadów w tym ilości i rodzaju odpadów do recyklingu,
  - określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania tj.
  - rozwiązanie wielopojemnikowe, w których ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywa sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,

- rozwiązanie dwupojemnikowe - surowce wtórne i odpady do unieszkodliwienia w jednym pojemniku z późniejszą segregacją w zbiornicy odpadów i w drugim pojemniku do wywiezienia na składowisko odpadów,
- celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcionowanych odpadów w miejscu wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów których nie można wykorzystać gospodarczo, na składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów we wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju.
- w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności, w ruchliwych punktach - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,
- określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem, tam gdzie to jest możliwe i racjonalne, niezagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa, bądź wyznaczenia nowych w planie miejscowym, w przypadku stwierdzenia, iż istniejące rozwiązanie na gminnym wysypisku nie zabezpiecza wszystkich potrzeb w tym zakresie,
- określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,
- określenie warunków techniczno-ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych.

3) System selektywnej zbiórki odpadów stałych.

Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu tego systemu i uchwalenia „Regulaminu gospodarki odpadami”, który przede wszystkim powinien określić:

- rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
- miejsce lokalizacji pojemników,
- asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
- sposób usuwania odpadów wielkogatunkowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawianych przed posesję w określonych dniach),
- graniczną częstotliwość wywozu pojemników z opadami,
- co należy robić z odpadami niezagospodarowanymi,
- zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
- opłaty za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,

- obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
  - sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełnienia zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów.
- 4) Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie.
- współudział w organizowaniu systemu,
  - zawieranie umów z mieszkańcami, zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
  - rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów - zgodnie z regulaminem,
  - dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,
  - systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
  - systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,
  - ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwienia,
  - wystawienie mieszkańcom rachunków za wywóz i utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub w podatek,
  - segregowanie surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwienia na poszczególne odmiany,
  - wywóz zebranych surowców wtórnych i odpadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne, bądź na wysypisko,
  - nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
  - obsługa rejonowych zbiornic odpadów,
  - zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
  - okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
  - zabezpieczenie składanych odpadów przed zamoczeniem, spalaniem, zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,
  - poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizacyjnych pozostałe odpady,
  - zgniatanie belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
  - zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,
  - ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady - surowce wtórne,
  - ewentualna eksploatacja gminnego wysypiska odpadów stałych.

2.6.4. Elektroenergetyka

1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie :
  - rozbudowy systemu poprzez :
    - budowy linii SN 15KV Zajki - Lasko wice
    - budowy stacji transformatorowych w miejscowościach Trzciannie, Bajki Stare, Chojnowo
    - budowy stacji transformatorowych na obszarze gminy, na terenach istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej, potencjalnej działalności gospodarczej, produkcyjno - usługowej, rekreacyjno - turystycznej
    - budowy linii SN 15KV zasilających w/w stacje
    - budowy linii SN 15KV w Trzciannym (zaniknięcie „pierścienia”)
  - modernizacja urządzeń elektroenergetycznych w miejscowościach Trzciannie i Bajki Stare.

Zakres robót zakładanych w gminie w ramach reelektryfikacji ZEB S.A. przedstawia tabela:

Tabela 52

Lp.	Nazwa miejscowości	Stacje transformatorowe			Linie SN		Linie NN	
		do demontażu	do remontu	projektowane	remont	proj.	remont	proj.
1.	Trzciannie Stacja tr. Nr 129		1		+		+	
2.	Trzciannie kol. Stacja tr. Nr 544	1		1	+		+	
3.	Trzciannie Stacja Nr 752	1		1	+		+	
4.	Bajki Stare Stacja tr. Nr 523 Nr I338		1	1	+	+	+	+
5.	Chojnowo II Stacja tr. Nr 517			1	+	+	+	
6.	Chojnowo Stacja tr. Nr 745							+

2. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego dla otoczenia zakłada się osiągnąć poprzez :
  - budowę linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego
  - utrzymywanie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

2.6.5. Ciepłownictwo

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to :

- a) sukcesywne zwiększenie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr
- b) zmniejszenie strat ciepłych w konstrukcjach nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych
- c) wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a, zwiększających efektywność ich
- d) wykorzystania oraz ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych.
- e) ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły itp.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to :

- a) kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych
- b) propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych
- c) propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.
- d) propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe itp.)

2.6.6. Gazownictwo

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego wszystkim wsiom na terenie gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

Wobec braku rozstrzygnięć co do możliwości i warunku zasilania w gaz gminny Trzciannie obecnie można jedynie założyć, że do zgazyfikowania gminy niezbędna będzie budowa :

- 1. gazociągu wysokiego ciśnienia zasilającego
- 2. stacji redukcyjno-pomiarowej 1°
- 3. wewnętrznej gminnej sieci średniego ciśnienia Priorytety tej realizacji to :
  - a) pierwszeństwo wsi o największym zadeklarowaniu przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliższej stacji redukcyjno-pomiarowej i tworzących ciągi liniowe
  - b) pierwszeństwo wsi, w których będą względnie duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych oraz obiektów gospodarczych

- c) pierwszeństwo terenów istniejącej i projektowanej zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Przy projektowaniu sieci gazowych średniego ciśnienia winno uwzględniać tam, gdzie jest to racjonalne z techniczno-ekonomicznego punktu widzenia i możliwe do koordynacji czasowej - obsługę położonych blisko sieci miejscowości gmin sąsiadujących.

Powyższe działanie wymaga stosownych uzgodnień z władzami zainteresowanych gmin i ludnością wsi.

Do czasu budowy gazociągów gazu ziemnego zakłada się wzrost wykorzystywania jako nośnika energii gazu płynnego propan-butan.

2.6.7. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie :

- a) pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych
- b) utrzymania istniejących urządzeń w dobrym stanie technicznym dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu
- c) rozwiązania problemu braku łączności niektórej zabudowy kolonijnej poprzez budowę tradycyjnych linii rozdzielczych i abonenckich bądź zmianę zasięgu pracy masztów telefonii
- d) rozbudowy centrali telefonicznej w Trzciannym w celu zaspokojenia wszystkich potrzeb mieszkańców w zakresie łączności.

2.7. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

2.7.1 Obrona cywilna.

- a) w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny).
- ~~b) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych — należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,~~

- c) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- d) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- e) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przez likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- f) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy należy przystosować do zaciemniania i wygaszania),
- g) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez systemy alarmowe przyjmując promień słyszalności do 300m,

układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki

- szerokość ulicy powinna umożliwić ewentualne zagruzowanie.
- powinny być połączenia z traktami przelotowymi
- zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
- należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,

~~h) przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,~~

i) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji

~~j) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Sprawa Obronnych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.~~

2.7.2 Ochrona przeciwpożarowa.

a) należy zachować istniejące w gminie obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej – remizy w wsiach: Trzcianne, Wyszowate Szorce, Laskowiec, Stare Bajki, Nowa Wieś, Boguszki, Chojnowo, Wilamówka – zbiorniki przeciwpożarowe we wsiach: Wyszowate, Nowa Wieś, Boguszki, Chojnowo,

b) przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zbudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych ~~w odległości ok. 100 m od siebie~~

c) przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi dojazdowe, pożarowe, zgonie z obowiązującymi przepisami

- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) należy dążyć do eliminacji niepalnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) wszystkie budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

Przedsięwzięcia niewymienione pod literami a, b, c, d powinny być uzgadniane z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej.

2.8. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie ludności tu zamieszkalej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminy ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju gminy,
- d) należy rozważyć możliwości ubiegania się o przywrócenie praw miejskich wsi Trzciannie.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez :

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (w tych działaniach niezbędny jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie),

- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm - zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- a) polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- b) współpraca z władzami regionalnymi,
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes, programy rozwoju, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- d) kontrakt zawarty między gminą a organami Państwa (może być zawarta umowa między gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, upiększania wsi, budowa urządzeń kulturalnych, budowa sieci transportowych, itp.).

2.9. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa na terenie gminy Trzcianne oraz zadania służące ich realizacji

2.9.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej

- a) ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:
  - zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa jakimi są Biebrzański Park Narodowy, rzeki Narew i Biebrza,
  - dalszy rozwój funkcji ekologiczno-ochronnych gminy.
- b) rozwój rolnictwa ekologicznego i konwekcyjnego,
- c) rozwój turystyki i wypoczynku w oparciu o walory Biebrzańskiego Parku Narodowego,
- d) wzbogacenie funkcji usługowych gminy,
- e) uzupełnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- f) [podniesienie standardów zamieszkania i usług.](#)

2.9.2. Zadania ponadlokalne służące realizacji polityki przestrzennej.

- Ochrona prawna Biebrzańskiego Parku Narodowego z otuliną,
- Ochrona przed zanieczyszczeniem głównego zbiornika wód podziemnych,
- Ochrona konserwatorskich obszarów i obiektów zabytkowych:
  - zespołów kościołów parafialnych w Gielczynie i Trzciannie,
  - założeń dworsko - pałacowych we wsiach Trzcianne, Mrocзки,
  - cmentarzy rzymskokatolickich we wsiach Trzcianne, Gać,
  - pojedynczych obiektów zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych według wykazu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną,

- modernizacja ciągów dróg wojewódzkich.

2.9.3. Zadania lokalne służące realizacji polityki przestrzennej.

- a) Budowa i urządzenie kąpielisk we wsiach: Zajki, Laskowiec, Krynice,
- b) Budowa i modernizacja szkoły podstawowej oraz budowa gimnazjum w Trzciannem,
- c) Budowa pływalni w Trzciannem,
- d) Budowa karczmy, zajazdu i hotelu na terenie gminy,
- e) Modernizacja kortu tenisowego oraz boiska do koszykówki i siatkówki we wsi Trzciannie,
- f) Budowa skansenu we wsi Chojnowo,
- g) Budowa zajazdu we wsi Dobarz,
- h) Budowa wodociągów na terenie gminy,,
- i) Remont wszystkich szkół podstawowych w gminie,
- j) Tworzenie i urządzenie tras rowerowych i pieszych na terenie gminy m.in. Nowa Wieś-Kojło-Gugny oraz budowa wieży obserwacyjno-widokowej na Pierciowej Górze(Nowa Wieś),
- k) Tworzenie gospodarstw agroturystycznych we wsiach na terenie gminy,
- l) Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Zubole, Nowa Wieś, Szorce,
- m) Budowa stacji wodociągowych we wsiach: Boguszki, Brzeziny, Laskowiec,
- n) Budowa środowiskowego Domu Opieki Społecznej we wsi Trzciannie,
- o) Wymiana istniejących kotłowni węglowych na opalane olejem we wsi Trzciannie,
- p) Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków w Trzciannem,
- q) Rozprowadzenie kontenerów na odpady stałe we wsiach na terenie gminy,
- r) Zastosowanie urządzeń energooszczędnych w oświetleniu ulic w gminie,
- s) Budowa zbiornika retencyjnego we wsi Trzciannie,
- t) Odbudowa urządzeń melioracyjnych na terenie gminy,
- u) Budowa i modernizacja dróg powiatowych na terenie gminy,
- v) Budowa i modernizacja dróg i chodników we wsi Trzciannie,
- w) Utworzenie miniparku we wsi Trzciannie,
- x) Budowa zakładu przetwórstwa trzciny i słomy we wsi Trzciannie,
- y) Objęcie ochroną w formie użytku ekologicznego torfowiska we wsi Chojnowo
- z) Sprzyjanie budowie zakładów przeróbki drewna na terenie gminy.

OBIEKTY ZABYTKOWE

1 ZESPÓŁ KOŚCIOŁA

2 STARY CMENTARZ

